
Råd, utvalg	Møtested	Møtedato
Mellomkirkelig råd	Oslo	3-4.sept. 2001
Kirkerådet	Oslo	13.-15.sept.2001

Saksbehandler: Per Tanggaard/Torbjørn Backer Hjorthaug.

Sak nr.: MKR 41/01
KR 61/01

Saksdokumenter: Commentary on the Porvoo Declaration. Kirkerettslig konsultasjon London jan. 1998
BM sak 27/66 "Godkjenning av prester fra andre kirkesamfunn (re-ordinasjon?)"

KIRKERETTSLIGE KONSEKVENSER AV KIRKEAVTALENE - STATUS

SAMMENDRAG

Kirkemøtet har i løpet av de senere år godkjent flere økumeniske avtaler, bla. Porvoo-avtalen (1994), Nådens felleskap (1995) og Leuenberg-konkordien (1999).

Kirkemøtet ba Mellomkirkelig råd følge opp disse avtalene og ba Kirkerådet arbeide videre med de ordningsmessige og kirkerettslige konsekvensene av avtalene.

De aktuelle bestemmelsene som rettslig angår vår kirke og som Den norske kirke var moralsk forpliktet til å implementere, blir det nærmere redegjort for. Det gjelder bl.a. medlemmenes rettigheter og plikter, og spørsmålet om tilsetting av prester og andre ordinerte/vigslede personer fra avtalekirkene i Den norske kirke.

Etter at avtalene ble undertegnet og i lys av disse avtalene, er både kirkeloven og en rekke forskrifter endret, bl.a. tjenesteordningene og tilsettingsforskriften for prester, slik at de grunnleggende lovmessige hindringer er ryddet av veien.

Det konkluderes med at det forskriftsmessig er lagt til rette for at avtalene nå kan virkeliggjøres og at utfordringen nå først og fremst er å finne praktiske løsninger på hvordan disse avtalene mer aktivt kan tas i bruk i vår kirke og lokalmenighetene. Det er viktig å få erfaringer med hvordan avtalene kan praktiseres, finne frem til noen standardiserte ordninger, sertifiseringer, spørsmål om dispensasjoner osv., og å drøfte nærmere slike ordninger med avtalekirkene. Drøftelsen identifiserer noen problemstillinger som det særlig bør gripes fatt i.

Spørsmål som angår embetsforståelsen, bl.a. knyttet til diakontjenesten, domprosten som ordinator/vigsler, kvinnelige biskoper og prester mv., og også ønskeligheten av å evt. harmonisere kvalifikasjonskravene for kirkelige stillinger mellom kirkene, vil det imidlertid måtte arbeides videre med i konsultasjon med avtalekirkene.

Forslag til vedtak:

1. Kirkerådet anser at de regelendringer som er foretatt i kirkeloven og i en rekke forskrifter, bl.a. i tjenesteordningene og tilsettingsforskriftene for prester, innfrir de grunnleggende forpliktelsene som vår kirke var moralsk forpliktet til å implementere etter at avtalene var undertegnet.

2. Kirkerådet ber Mellomkirkelig råd informere de involverte kirkesamfunnene om de regelendringer som er gjort og de muligheter dette åpner for å utvikle og utvide samarbeidet med disse kirkesamfunnene.
3. Mellomkirkelig råd vil be biskopene drøfte nærmere, i kontakt med de berørte kirkesamfunnene, aktuelle ordninger og praksis som kan bidra til å virkeliggjøre avtalenes intensjoner om et nærmere samarbeid mellom kirkesamfunnene. Det forutsettes at evt. ordninger som foreslås etablert, og som formelt skal vedtas av Kirkemøtet, blir lagt frem for Kirkemøtet.
4. Kirkerådet ber om at sekretariatet arbeider videre med oppfølging av de problemstillingene som er identifisert i saksorienteringen, og som ligger under Kirkemøtets/Kirkerådets myndighetsområde, blant annet eventuelle regelverksendringer som følge av den videre behandlingen av utredningen "Erbet i Den norske kirke" og den pågående evalueringen av tjenesteordningene for kateket, diakon og kantor.

**

SAKSORIENTERING

Bakgrunn

Kirkemøtet 1994 godkjente **Porvoo-avtalen**. Porvoo-avtalen er en avtale mellom de britiske og irske anglikanske kirker og lutherske kirker i de nordiske og baltiske land. Kirkemøtet henviste særlig til Porvoo-erklæringen pkt. 58 – 61 som uttrykker erkjennelser og forpliktelser.

Kirkemøtet ba MKR om å "følge opp gjennomføringa av avtalen" og ba KR "arbeide vidare med dei ordningsmessige konsekvensane av avtalen, og leggje fram for Kyrkjemøtet framlegg til nødvendige vedtak" (KM 12/94).

Kirkemøtet 1994 pekte på enkelte områder som måtte avklares, bl.a:

- forholdet mellom embete og de ulike tjenestene i Den norske kirke,
- domproster som ordinator og vigsler, når de vikarierer for biskopen,
- ordningen med avgrensede fullmakter til ikke-ordinerte.

Kirkemøtet 1995 godkjente avtalen mellom Metodistkirken i Norge (heretter kalt avtalen med Metodistkirken) og Den norske kirke, slik den er lagt frem i dokumentet "**Nådens fellesskap**" pkt. 39.

Kirkemøtet 1995 viste til Bispemøtets uttalelse vedrørende lojalitetskravet i avtalen med Metodistkirken pkt. 5, og presiserte at "dersom en prest som permanent ordning skal gjøre tjeneste i et annet kirkesamfunn enn det vedkommende er ordinert i, vil presten være forpliktet på lærenormene i det kirkesamfunn han tjener".

MKR ble bedt om "å følge opp gjennomføringa av avtalen" og ba KR "arbeide med dei ordningsmessige og kyrkjerettslege konsekvensane av avtalen" (KM 10/95).

Kirkemøtet 1999 vedtok videre å undertegne avtalen mellom reformerte, lutherske og unerte kirker i Europa om alter- og prekestolfellesskap, slik den er lagt frem i dokumentet "**Leuenberg-konkordien**" fra 1973. MKR ble bedt om "å følge opp gjennomføringen av avtalen" og KR om å "arbeide med de ordningsmessige konsekvensene av avtalen" (KM 11/99).

Det er også en rekke andre avtaler (for eksempel Lima-dokumentet, Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren) som muligens har momenter som kunne være aktuelle å nevne, men disse blir ikke tatt opp her.

Det bør likevel nevnes at Den norske kirke og Den evangelisk-lutherske Frikirke i Norge siden sekstitallet gjensidig har godkjent hverandres ordinasjon til prestatjeneste, se Bispemøtets vedtak sak 27/66 (vedlegg).

Videre ligger det i konstitusjonen pkt. III i LVF at "LVF is a communion of churches which confess God, agree in the proclamation of the Word of God and are united in pulpit and altar fellowship". Dette angår i stor grad også samarbeid med søsterkirker i andre land.

Noen problemstillinger kan aktualiseres i forbindelse med samarbeidsavtaler som for eksempel misjonsorganisasjoner innenfor Den norske kirke gjør med kirker i andre land og hvor personer blir ordinert/vigslet til preste- eller diakontjeneste. Det kan være grunn til å forvente at det i framtiden vil skje en større gjensidig utveksling av tilsatte også mellom kirker som samarbeider på et slikt grunnlag. Et fundamentalt spørsmål er hvilke virkninger slike avtaler (og vigslinger) som er inngått av misjonsorganisasjoner vil kunne ha for Den norske kirke. Spørsmålet er særlig aktuelt dersom slike ordinerte/vigslede senere ønsker å gjøre tjeneste Den norske kirke.

EØS-avtalen kan også ha betydning, særlig de arbeidsrettslige problemstillingene, men heller ikke dette tas opp her.

I første rekke synes det å være Porvoo-avtalen og avtalen med Metodistkirken som har størst praktisk og rettslig betydning, og som reiser noen problemstillinger, men også Leuenberg-konkordien har punkter som ligger nært opp til disse. Tekstene i Porvoo-avtalen og avtalen med Metodistkirken er temmelig like selv om dokumentene har ulik profil og ulike sider er vektlagt. De behandles derfor under ett. Det er likevel en grunnleggende forskjell mellom Porvoo- og Metodistavtalen. Den siste er inngått med et norsk kirkesamfunn, noe som både har prinsipiell og praktisk betydning. Bl.a. kan en ikke være medlem av Den norske kirke og Metodistkirken i Norge samtidig.

Inngåelse av økumeniske avtaler

Kirkeloven § 24 sier at Kirkemøtet "skal ivareta Den norske kirkes internasjonale og økumeniske oppgaver". Dette viderefører en praksis som har vært fulgt også før bestemmelsen kom inn i kirkeloven i 1996. Bestemmelsen innebærer at Kirkemøtet har myndighet til å inngå avtaler med andre kirkesamfunn på vegne av Den norske kirke. Forarbeidene forutsetter imidlertid at slike vedtak ikke forplikter rettslig eller økonomisk ut over de rammer som gjelder for Kirkemøtets virksomhet. Når Kirkemøtet inngår slike avtaler, kan det derfor ikke forplikte andre organer rettslig/økonomisk ut over den myndighet Kirkemøtet har til det på andre grunnlag.

Omvendt kan andre organer, for eksempel Bispemøtet eller misjonsorganisasjoner, heller ikke forplikte Den norske kirke gjennom slike avtaler.

Begrensningene i Kirkemøtets myndighet henger sammen med den fordelingen av myndighet som vi i dag har i Den norske kirkes ordning. For eksempel er det departementet som har myndighet til å fastsette tjenesteordninger for presteskaper, og Kirkemøtet kan derfor ikke gjennom økumeniske avtaler mer eller mindre indirekte for eksempel vedta endringer i tjenesteordning for biskoper.

Ingen av de økumeniske avtalene som er inngått er å forstå som juridisk forpliktende dokumenter i seg selv, men her ligger klare forventninger om at avtalene må få rettslige konsekvenser i de respektive kirkesamfunn, og at Kirkemøtet, biskopene, departementet o.a. arbeider for at endringer i regelverk kan skje i avtalenes ånd. Kirkemøte-komiteen i 1995 sier i sine merknader: "Godkjenning av avtalen endrer ikke i seg selv den enskildes kyrkja sin kyrkjerett. Men gjennom avtalen forpliktar kyrkjene seg til å legge til rette for at avtalen kan praktiseras".

Avtalene understreker selv at formuleringene må sees i lys av "de regler som til enhver tid gjelder" i de respektive kirkesamfunn, jf. bl.a. Porvoo pkt 58 b v og avtalen med Metodistkirken punkt 39 nr. 5. I forbindelse med reformen av kirkeloven (og forskrifter) i 1997 ble det foretatt en del endringer, nettopp på bakgrunn av de inngåtte avtalene, se nedenfor.

På en kirkerettslig konsultasjon i London januar 1998 ble det utarbeidet en enstemmig "*Commentary on the Porvoo Declaration*". Kommentarene vedlegges. Disse er tidligere lagt frem for MKR (MKR 7/98). Deler av kommentarene er oversatt og er gjengitt i P.O.Gullaksen bok "Stat og kirke i Norge" s.173f. Disse er svært klargjørende og er tatt med nedenfor der de aktuelle temaene behandles.

Det er nok riktig å si at både Porvoo-avtalen og avtalen med Metodistkirken ble inngått uten at det var fullstendig klarlagt hvilke rettslige implikasjoner avtalene hadde. En kan spørre om det i fremtiden vil være hensiktsmessig å legge opp til en to-leddet prosess, slik det er vanlig ved inngåelse av folkerettslige avtaler. Dette vil i tilfellet innebære at partenes endelige vedtak om ratifisering av avtalen (endelig vedtak) først skjer etter at nødvendige konsultasjoner med berørte myndighetsorganer og justeringer/endringer i partenes regelverk er gjennomført. Dette kan bidra til å sikre at resepsjonen av avtalen skjer på en tydelig måte. Denne målsettingen kan også oppnås ved at det underveis i forhandlingsprosessen vurderes nærmere hvilke rettslige virkninger en avtaleinngåelse vil ha.

Aktuelle punkter i avtalene

Aktuelle punkter i Porvoo-erklæringen er først og fremst forpliktelsene som er nevnt i avtalen pkt. 58, b. Dette punktet lyder:

Vi forplikter oss til:

- (i) å stå sammen i misjon og tjeneste, å be for og med hverandre og dele våre ressurser;*
- (ii) å hilse hverandres medlemmer velkomne til å motta sakramentene og andre pastorale tjenester;*
- (iii) å betrakte de døpte medlemmer av alle våre kirker som medlemmer av vår egen kirke ;*
- (iv) å hilse utenlandsmenigheter velkomne i de nasjonale kirkers liv, til gjensidig berikelse for begge parter;*
- (v) å hilse velkommen personer som i en hvilken som helst av våre kirker er biskoppelig ordinert eller vigslet til embete som biskop, prest eller diakon, til – etter invitasjon og i samsvar med de regler som til enhver tid gjelder – å gjøre tjeneste i det samme embete i vertskirken, uten ny ordinasjon eller vigsling;*
- (vi) å normalt invitere hverandres biskoper til å delta i håndspåleggelsen ved bispeordinasjon eller bispevigslinger, som et tegn på Kirkens enhet og kontinuitet;*
- (vii) å arbeide for å nå fram til en felles forståelse av diakontjenesten;*
- (viii) å opprette egnede former for kollegial og konsiliær konsultasjon i sentrale saker som angår tro og kirkeordning, liv og tjeneste;*
- (ix) å oppmuntre til konsultasjoner mellom representanter for våre kirker, og befordre læring og utveksling av tanker og informasjon i teologiske og pastorale spørsmål;*
- (x) å opprette en kontaktgruppe som kan befordre veksten i vårt fellesskap, og samordne iverksettelsen av denne avtale.*

Tilsvarende forpliktelser finnes i avtalen med Metodistkirken kap. III, pkt.39 nr. 1-8 (s. 26): Vi tar med nr. 5 (jf. Porvoo-avtalen punkt v):

Vi åpner for at prester eller andre som er vigslet til kirkelig tjeneste, etter invitasjon og avtale mellom kirkene og i samsvar med de regler som til enhver tid gjelder, kan utføre samme tjeneste i den andre kirken, uten ny ordinasjon eller vigsling; ved permanente ordninger vil kirkene måtte stille samme krav til utdanning, egnethet og lojalitet som ellers gjelder.

Til en viss grad er de samme anliggender også understreket i Leuenberg-konkordien, bl.a i punktene 33, 39, 42 – 45.

Det vil bli referert til enkelte av disse punktene nedenfor.

Hva har skjedd etter at avtalene ble godkjent av Kirkemøtet?

Etter at Porvoo-avtalen og avtalen med Metodistkirken ble godkjent har både kirkeloven og en rekke forskrifter blitt endret, bl.a tjenesteordningene og tilsetningsforskriftene for prester, slik at de lovmessige hindringer nå er ryddet av veien¹. Ulike sider har også vært drøftet i MKR, KR og på Kirkemøtet. Ikke minst har en rekke av Kirkemøte-komiteenes merknader til de respektive avtalene vært nyttige for det videre arbeidet med å finne brukbare løsninger. Endringene som er gjennomført har primært skjedd i forhold til regelverket for prester.

Dette innebærer at en rekke av de kirkerettslige spørsmålene som tidligere ble påpekt av Kirkemøtet i forbindelse med godkjenningen av Porvoo-avtalen, allerede har funnet en løsning. Det er forskriftsmessig lagt til rette for at avtalene kan virkeliggjøres. Dette redegjøres det for nedenfor.

¹ Dette understreker P.O.Gullaksen i "Stat og kirke i Norge" Verbum 2000 s. 174: "Det må etter dette konstateres at norsk kirkerett, med de regelendringer som er foretatt etter at Porvoo-erklæringen og Metodist-avtalen ble undertegnet, på alle punkter innfrir de forpliktelser som Den norske kirke var "moralsk bundet til å implementere".

Ordningsmessige/kirkerettslige ”problemområder”

Det viktige nå er å rette oppmerksomheten mot resepsjonsprosessen – både å synliggjøre og konkretisere i praksis hva avtalene, særlig Porvoo-avtalen og avtalen med Metodistkirken, faktisk betyr.

Nedenfor skal vi ta opp noen aktuelle ordningsmessige sider ved avtalene for å se på hvordan de rent kirkerettslig kan eller bør forvaltes, om det er områder som er uklare mht. hvordan de kan praktiseres, og om det evt. er behov for endringer, tilpasninger eller justeringer i disse. Følgende områder er særlig aktuelle:

- Medlemmers rettigheter og plikter – gjensidige medlemsrettigheter
- Prester og andre ansattes (kateketer, diakoner og kantorer) rettigheter og plikter til å kunne gjøre tjeneste hos hverandre, evt. spørsmålet om fast tilsetning
- Evt. hvilke forpliktelser til konsultasjon, informasjon m.v. mellom kirkesamfunnene som ligger innbakt i avtalene, jf. spørsmålet om diakonatet, embetet m.v.

a) Medlemmer

Som sitert ovenfor fra avtalene, ”hilser vi medlemmer fra hverandres kirker velkommen som våre egne medlemmer til å delta i gudstjenester, motta sakramentene og andre pastorale tjenester” (avtalen med Metodistkirken pkt. 2 i forpliktelsen s. 26, jf. Porvoo-avtalen pkt. 58 b ii og iii).

Forpliktelsene her må sees i lys av de regler som gjelder for Den norske kirke, bl.a bestemmelser i kirkeloven, primært § 3 nr. 7: ”Ingen kan bli medlem av Den norske kirke så lenge vedkommende er medlem av et annet trossamfunn i Norge...”, jf. også trossamfunnsloven § 8. Grunnen til det er blant annet den norske ordningen med tilskudd til trossamfunn. Dette betyr at en metodist bosatt i Norge, ikke kan være medlem av Metodistkirken i Norge og Den norske kirke samtidig. Derimot kan en som er medlem i Church of England velge når en bosetter seg i Norge, om vedkommende vil melde seg inn i Den norske kirke eller melde seg inn i den Engelske kirke i Norge for å bli registrert, men vedkommende kan altså fortsatt opprettholde sitt medlemskap i sin moderkirke i England. Dette har betydning mht. stemmerett. For å ha stemmerett og være valgbar i Den norske kirke må vedkommende være medlem av Den norske kirke, kirkeloven § 4. Men medlemmer av andre kirkesamfunn som Den norske kirke har inngått avtaler med, har rett til å motta sakramentene og kirkelig betjening. En kan si at avtalene forutsetter at avtalekirkenes medlemmer skal betraktes som ”potensielle” medlemmer.

Det er en plikt for presten å utføre slike tjenester, jf. Tjenesteordning for menighetsprester § 11 fjerde ledd: ”Presten har ikke plikt til å utføre kirkelige handlinger for personer som står utenfor Den norske kirke, unntatt når dette følger av avtale inngått mellom Den norske kirke og annet trossamfunn”. Medlemmer av Metodistkirken i Norge som ønsker å døpe sitt barn i Den norske kirke, vil kunne gjøre det og velge om barnet skal registreres som medlem i Den norske kirke eller i Metodistkirken, og motsatt. Dette kan medføre noen praktiske utfordringer knyttet til medlemsregistrering og kirkebokføring.

b) Vigslede personer

Et område som særlig er berørt i avtalene, er spørsmålet om ordinerte og vigslede personer kan utføre kirkelig tjeneste i hverandres kirker. Avtalenes kirkerettslige konsekvenser har særlig vært fokusert om prestedtjenesten.

Et viktig punkt er omtalt i Porvoo-avtalen pkt. 58 bokstav b litra (v) og Metodistavtalen pkt. 39, nr 5 (s.26). Begge disse formuleringene er sitert ovenfor.

Det understrekes for øvrig at man godkjenner hverandres ordinasjon eller vigsling, dvs. en trenger ikke ny vigsling/re-ordinasjon.

I forbindelse med kirkelovsreformen i 1997 ble det, som nevnt, foretatt en opprydding i regelverket, primært i relasjon til tilsetning m.v. av prester, på bakgrunn av de inngåtte avtalene.

Aktuelle bestemmelser i **kirkeloven**:

- § 23 sjette ledd, om tilsetting av menighetsprester mv.; Bispedømmerådet er tilsettingsorgan for menighetsprester.
- § 29, krav om medlemsskap for kirkelig tilsatt. Biskopen kan dispensere fra kravet når særlige grunner tilsier det, kan påklages til departementet,
- § 31, krav til praktisk-teologisk utdanning. Departementet kan fravike dette kravet for personer som på annet grunnlag anses kvalifisert for prestedtjeneste (se nærmere nedenfor),
- § 34, Kongen fastsetter tjenesteordninger for prester, proster og biskoper.

Nærmere regler om disse forhold er gitt i ulike forskrifter. Kirkemøtet har gitt uttalelser til disse eller selv vedtatt slike forskrifter.² Det gjelder bl.a.:

- **Tjenesteordning for menighetsprester, særlig**
 - § 3, om nødvendige kvalifikasjoner for å bli fast tilsatt som prest, og at "person som er vigsløst til prest i annet kirkesamfunn kan etter godkjenning i samsvar med tjenesteordning for biskoper § 8 femte ledd likevel tilsettes midlertidig i prestestilling når tjenestemannsloven tillater det, selv om vedkommende ikke fyller kvalifikasjonskravene. Vedkommende er så lenge tilsettingen varer å regne som prest i Den norske kirke i forhold til lovgivningen om vigselmyndighet og taushetsplikt".
- **Tjenesteordning for biskoper, særlig**
 - § 8 femte ledd: "Etter søknad og anbefaling fra vedkommende kirkesamfunn kan biskopen treffe vedtak om at en persons prestevigsling i et annet kristent kirkesamfunn skal anses som gyldig grunnlag for å utøve prestedtjeneste i Den norske kirke uten ny vigsling. Før slikt vedtak treffes, skal biskopen etter samtale ha funnet vedkommende skikket for prestedtjeneste i Den norske kirke og mottatt vedkommendes løfte om å utføre denne tjeneste i overensstemmelse med vår kirkes bekjennelse og ordninger. Vedtak som er nevnt her medfører ikke dispensasjon fra kvalifikasjonskravene for tilsetting av prest. Biskopens vedtak kan ikke påklages."
 - Delvis aktuell er også annet ledd: "Bare personer som fyller de forskriftsmessige krav for tilsetting som menighetsprest kan vigsles til prestedtjeneste",
 - § 11, "Biskopen kan gi representanter for andre kristne trossamfunn tillatelse til å preke og medvirke på annen måte i forordnede gudstjenester og kirkelige handlinger. Med unntak av vigsler kan ordinerte prester fra andre kristne trossamfunn gis tillatelse til å forrette gudstjenester og kirkelige handlinger etter vår kirkes ordninger", og
 - § 11 annet ledd: "Biskopen kan innen rammen av departementets myndighet etter kirkeloven § 29 dispensere kravet om medlemsskap i Den norske kirke for kirkelig tilsatte og ombud. Vedtaket kan påklages til departementet.";
 - § 12, biskopens myndighet til å treffe vedtak om tap av rett til å utføre prestedtjeneste m.v. gjelder også for prester fra et annet kirkesamfunn.
- **Forskrift om tilsetting av menighetsprest, (Forskriften gjelder ikke for tilsetting i vikariat, engasjement og åremålsstilling, jf § 1) Krav for tilsetting av menighetsprest er nærmere spesifisert i § 2:**
 - a) er medlem av Den norske kirke
 - b) har retten til å bruke tittelen cand.theol eller tilsvarende kompetanse etter vedtak av KR,
 - c) har avlagt godkjent norsk praktisk-teologisk eksamen eller avlagt faglig jevngrad eksamen,
 - d) behersker norsk språk...
 - Kirkerådet kan dessuten når det foreligger helt særlig grunner på nærmer vilkår, fravike kompetansekravene i bokstav b, jf. Nærmere regler om ordinasjon og tilsetting av personer som ikke er cand. theol.

² Et viktig dokument var bl.a. KUFs saksframlegg til Kirkemøtet 1998 om regelverk vedrørende ordinasjon og tilsetting av prester (KM 9/98)

- **Nærmere regler om ordinasjon og tilsetting av personer som ikke er cand. theol.** Disse reglene er ikke en nødvendig følge av forpliktelsene gjennom Porvoo- eller avtalen med Metodistkirken. Reglene er dermed i utgangspunktet ikke tilpasset tilsetting av for eksempel Porvoo-prester med andre krav til utdannelse for prestedstilling, men regelverket kan likevel være en vei til tilsetting for slike prester i Norge. Det bør vurderes nærmere hvilken rolle Evalueringsnemnda evt. skal spille i en slik økumenisk sammenheng.
- **Kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for kateketer, diakoner og kantorer.** Som allerede nevnt flere steder, har regelverksendringene som er foretatt etter avtaleinngåelsene primært fokusert på prestedtjenesten. Avtalene omhandler, i litt ulike formuleringer, også andre viglede kirkelige tjenester. Det er Kirkemøtet som har myndighet til å vedta tjenesteordninger og kvalifikasjonskrav for særskilte stillinger innen kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk (kateketer, diakoner og kantorer), jf. kirkeloven § 24. Det bør vurderes nærmere om det skal foretas endringer i tjenesteordningene for disse stillingsgruppene, eventuelt i tjenesteordningen for biskoper § 8 femte ledd og i Gudstjenesteboka i lys av de økumeniske avtalene som er inngått. Det pågår for tiden et arbeid i Kirkerådet med å evaluere tjenesteordningene for disse tjenestegruppene, og de økumeniske aspektene vil være en integrert del av en slik utredning. Den videre behandling av Embetsutredningen vil kunne legge føringer for dette arbeidet.
- **Regler for bruk av kirken.** (Gjelder for bruk av kirken utenom de forordnede gudstjenester og kirkelige handlinger). Gjelder særlig § 5, Menighetsrådet kan låne ut kirken til medlemmer av andre kristne trossamfunn til gudstjenester, oppbyggelige møter, kirkelige konserter og andre kirkelige og kulturelle arrangementer som faller inn under formålet for bruk av kirken, og tilsvarende § 3 at menighetsrådet kan innby personer som tilhører andre kristne trossamfunn til å delta i arrangement. Reglene har relevans både i forhold til medlemsrettigheter og i forhold til tjeneste i vår kirke for representanter fra signatarkirkene, men også for andre kristne kirkesamfunn.

Dette er sentrale kirkerettslige bestemmelser som åpner for eller setter visse rammer for om personer fra andre kristne trossamfunn kan gjøre tjeneste i eller bli tilsatt i Den norske kirke. Det er her tale om to ordninger: a) gjøre tjeneste i kirken og b) få fast tilsetting.

Viktige sider vedrørende embetsforståelsen er nylig tatt opp i innstillingen "**Embetet i Den norske kirke**" som skal frem for Kirkemøtet 2001³. Her tas opp bl.a. bispeembetets plass og betydning, apostolisk/historisk suksessjon, ordinasjon ved domproster, utveksling av kvinnelige biskoper og prester ordinert av kvinnelig biskop, forståelsen av diakonitjenesten i forhold til embetsforståelsen. Arbeidsgruppen uttaler at:

"ingen av de økumeniske avtalene pålegger oss et bestemt embetsmønster og at gyldigheten av de ordninger vi har hatt siden reformasjonen, ikke betviles, Vi står i den apostoliske tradisjon og har gjenvunnet kirkefelleskapet uavhengig av om det tegn som den historiske bispesuksessjon representerer, gjennomføres. Når det gjelder diakonatet, oppfordres det til fortsatt og felles arbeid. I det hele tatt forplikter avtalene kirkene til å konsultere hverandre i endringsprosesser, og til å tenke sammen i viktige spørsmål.

Avtalene gir verdifulle innspill til og i noen grad også premisser for våre drøftinger, men de verken etablerer eller forutsetter bestemte endringer i de ordninger vi i dag har i Den norske kirke..." (s. 21)

Prester fra andre kirkesamfunn som Den norske har inngått avtaler med, kan altså gjøre prestedtjeneste i Den norske kirke. Dette er ikke noe nytt. Biskopen har også tidligere hatt mulighet til å gi både prester fra andre kristne/lutherske kirkesamfunn og leke medlemmer av kirken adgang til å forrette gudstjenester og kirkelige handlinger. Hensikten nå er å legge forholdene til rette for at denne

³ Kap. 7 tar opp "Embetsforståelsen i forhold til økumeniske avtaler"

ordningen kan bli utnyttet på en best mulig måte overfor signatarkirkene – slik at kirkene kan berike hverandre økumenisk bl.a. ved å gjøre prestetjeneste hos hverandre.

Invitasjon – anbefaling til tjeneste i annet kirkesamfunn

Forutsetningen for dette er at det primært skjer på bakgrunn av invitasjon (Porvoo pkt. 58, men det kan også skje etter søknad og anbefaling (Tjenesteordning for biskoper § 8 femte ledd). Det er et kirkesamfunn som i tilfelle søker – ikke enkeltprester(personer). I kommentarene til avtalen heter det:

”Porvoo-avtalen tilkjenner ingen enkeltindivider noen rettigheter til å bli utnevnt, generelt autorisert eller tilsatt i en konkret stilling, eller til å bli autorisert for å tjenestegjøre i en bestemt menighet eller ved en bestemt anledning”. (sitert etter Gullaksen s. 173)

Vedkommende må legge frem en anbefaling og biskopen skal ha en samtale med vedkommende for å prøve skikkethet og deretter motta løfte om at vedkommende vil utføre prestetjenesten i overensstemmelse med vår kirkes bekjennelser og ordninger. Det heter i kommentarene til Porvoo-avtalen:

”Prester vil bli underlagt den mottakende kirkes myndighetsutøvelse. Herunder vil de måtte avgi de erklæringer og avlegge de løfter som kreves av prester i den mottakende kirke” (sitert etter Gullaksen s. 173).

Hvordan dette bør praktiseres, er det ikke fastsatt noe nærmere ordninger for. Det vil her være naturlig at biskopene på bakgrunn av erfaringer og samtaler – også med de andre signatarkirkene – finner fram til noen mer standardiserte ordninger/sertifiseringer. Det kan også være tale om en samordnet henvendelse og invitasjon til enkelte av kirkesamfunnene med sikte på utveksling av prester evt. andre ansatte.

Her bør MKR og biskopene også drøfte i hvor stor grad selve det økumeniske anliggende bør fokuseres og vektlegges når en person skal gjøre tjeneste i et annet kirkesamfunn – og om det er i større grad bør kunne åpnes for dispensasjon i forhold til ordninger og liturgier.

Fast eller midlertidig tilsetning

Det er viktig at en er klar over de begrensninger som ligger i regelverket bl.a. mht. tilsetning. Hensikten er ikke at en prest fra et annet kirkesamfunn først og fremst skal få fast tilsetning som prest i Den norske kirke, men å få til en økumenisk utveksling for begrensede perioder. Skal en prest fra et annet kirkesamfunn tilsettes vil det kreve at en forholder seg til de bestemmelser som gjelder mht. tilsetning av menighetsprester og de dispensasjoner som disse reglene åpner for (jf. foran). Det heter i kommentarene til Porvoo-avtalen:

”Det vil bli krevet den språkkunnskap, de kvalifikasjoner og de ferdigheter som er nødvendige for å kunne ivareta et bestemt embete eller bli tilsatt i en konkret stilling.

Ved tilsetning i en stilling i en signatarkirke vil det kunne kreves formell utdannelse på et bestemt nivå. Det er opp til den mottagende kirke å evaluere de aktuelle kandidaters kvalifikasjoner.

Det er erkjent at det gjelder restriksjoner i visse kirker når det gjelder kvinnelige biskoper (og dem som er ordinert av dem) og kvinnelige prester i særskilte tilfeller.

Tilsetningskravene i en signatarkirke bør ikke være slik utformet at de ekskluderer hele presteskaper i en annen signatarkirke fra muligheten til å bli tilsatt” (sitert etter Gullaksen s. 173)

En kan altså engasjeres som vikar eller få midlertidig tilsetning etter gjeldende regler – og da kan kvalifikasjonskravene fravikes. Her vil det også være nødvendig å se nærmere på hvilke krav som bør/ikke bør kunne fravikes. Det kan for eksempel være behov for innføringskurs og lignende. Dette gjelder både ved midlertidig og fast tilsetning. En forutsetter at slike midlertidige vikarløsninger

drøftes med de aktuelle lokalmenighetene, og at slike "økumeniske vikariater" ikke må innføres som en normalordning for å løse vikarbehovet i vår kirke.

Videre vil det være nødvendig å inngå arbeidsavtaler om hva tjenesten skal gå ut på, og de vilkår som gjelder for tjenesten. En vikar kan for eksempel også forrette vigsler dersom biskopen har "sertifisert" vedkommende for prestatetjeneste i Den norske kirke (jf. Tjenesteordning for menighetsprester § 3⁴).

En bør drøfte nærmere hvor lenge slike vikariater/tilsetninger bør vare? Dersom en er tilsatt som vikar i en lengre periode, vil en for eksempel bli betraktet som fast tilsatt – og vedkommende vil ha en del rettigheter, jf. tjenestemannsloven § 9 (4 år) og arbeidsmiljøloven. Bør biskopen gi vedkommende dispensasjon fra medlemskap? Slike spørsmål er det naturlig at biskopene i første omgang vurderer.

Tilsyn - disiplinærsaker

Dette er et område som har vært drøftet en god del. Det gjelder forholdet mellom tilsynet fra de respektive kirkesamfunnene. Dersom et kirkesamfunn har truffet disiplinærvedtak, vil det for eksempel være naturlig å anse at anbefalingen dermed opphører. I kommentarene til Porvoo-avtalen heter det:

"Prester som tjenestegjør i en signatarkirke, er underlagt disiplinærmyndigheten i vedkommende kirke. Når en disiplinærforføyning utøves fra en kirke over en biskop, prest eller diakon som er ordinert i en annen signatarkirke, skal det rapporteres til sendekirken. Det vil være opp til sendekirken å avgjøre om dette får konsekvenser for vedkommendes tjeneste i denne kirke" (sitert etter Gullaksen s. 174).

Gullaksen skriver at "det er en selvsagt forutsetning av at slikt tap av ordinasjonsfullmaktene også vil ha konsekvenser for vedkommendes mulighet til å virke som prest i Church of England. Disiplinærforføyninger mot vedkommende norske prest fra Church of England vil imidlertid ikke automatisk utløse sanksjoner fra Den norske kirke"⁵.

Andre momenter

- Embetsrelaterte problemstillinger, bla. knyttet til domproster som vigsler til kirkelig tjeneste, kvinnelige biskoper og prester, alternativt tilsyn, diakoniforståelsen (jf. diskusjonen rundt Embetsutredningen)
- Problemstillinger knyttet til konsultasjonsplikt, opplysningsplikt m.v.

Konklusjon

De regelendringer som er foretatt i kirkeloven og i en rekke forskrifter, bl.a. i tjenesteordningene og tilsetningsforskriftene, innfrir de grunnleggende forpliktelsene som vår kirke var moralsk forpliktet til å implementere etter at avtalene var undertegnet.

En kan derfor ikke se at det er nødvendig med endringer i regelverket foreløpig, men på enkelte punkter er det identifisert behov for videre oppfølging, mer eller mindre som en direkte følge av de inngåtte avtalene. Følgende problemstillinger er trukket fram:

- MKR bør informere signatarkirkene om de regelendringene som er gjort og de muligheter dette åpner for å utvikle og utvide samarbeidet mellom kirkene.
- MKR vil sammen med biskopene drøfte med avtalekirkene hvordan det skal legges til rette for at avtalenes intensjoner om nærmere samarbeid kan virkeliggjøres på en god måte. Dette berører for eksempel utveksling av prester og andre vigslede tjenester mellom avtalekirkene og hvordan slik utveksling nærmere skal finne sted, blant annet om det i større grad bør åpnes for dispensasjon i forhold til gjeldende ordninger og liturgier. Dersom en slik utveksling tilskyndes, kan det bli behov for å harmonisere utdanningskrav mv. mellom kirkene. MKR, KR og biskopene bør også

⁴ Jf. Også P.O.Gullaksen "Stat og kirke i Norge" s. 172

⁵ P.O. Gullaksen i "Stat og kirke i Norge" s. 172

vurdere hvilken rolle Evalueringsnemnda eventuelt skal spille i forhold til tilsetting av prester fra signatarkirker. Dette gjelder også personer som er vigslet/ordinert som misjonær i en misjonsorganisasjon innenfor Dnk. Noen av disse spørsmålene vil berøre departementets myndighetsområde.

- Viktige sider ved Den norske kirkes embetsforståelse er tatt opp i Embetsutredningen, blant annet bispeembetets plass og betydning, domproster som vigsler til kirkelig tjeneste, spørsmål knyttet til kvinnelige biskoper, forståelsen av diakonatet mv. Den videre behandlingen av utredningen kan gi grunnlag for å foreta endringer i regelverk, for eksempel tjenesteordningene for de vigslede tjenestene kateket, diakon og kantor, Gudstjenesteboka, rammene for tilsetting, dispensasjonsmuligheter o.l. Behandlingen av utredningen aktualiserer også de økumeniske avtalenes bestemmelser vedrørende konsultasjon mellom kirkene.
- Kirkerådets pågående evaluering av tjenesteordningene for kateket, diakon og kantor bør inkludere en vurdering av forholdet til de økumeniske avtalene.
- Framgangsmåten ved inngåelse av økumeniske avtaler bør vurderes og drøftes av Mellomkirkelig råd og Kirkerådet. Prosessen bør sikre en bevisstgjøring omkring de rettslige konsekvensene av en avtaleinngåelse og en ansvarlig og tydelig gjennomføring av avtalebaserte forpliktelser.
- Kirkerådet bør arbeide for at avtalebestemmelsene som gir medlemmer i signatarkirkene gjensidige rettigheter, blir fulgt opp på en ryddig måte i forhold til medlemsregistrering og kirkebokføring.

Oppregningen ovenfor illustrerer at det nå først og fremst er behov for å ta regelverket aktivt i bruk og få erfaringer med praktiseringen av avtalene. Det vil være behov for konsultasjoner og drøftinger både i bispekollegiet, mellom biskopene og andre organer og i forhold til de kirkesamfunn Den norske kirke har inngått avtaler med, for å drøfte erfaringer og finne frem til ensartede og praktikable løsninger. I denne sammenheng bør en vurdere om det er behov for å utarbeide en enkel veiledning.

Kirkerettslige konsekvenser av avtaler/lover

COMMENTARY ON THE PORVOO DECLARATION

At a meeting of church lawyers of the Porvoo Communion held in Church House, Westminster on Friday and Saturday 16 and 17 January 1998 under the chairmanship of Dr Andreas Aarflot, Bishop of Oslo, the following commentary on the Porvoo Declaration was agreed.

1. Status of the Declaration

The Porvoo Declaration is not itself legally binding (except in a church which has incorporated it into its law). However, the churches which have approved the Declaration are morally bound to implement the commitments which it contains.

2. Comments on Commitments (i) - (vi)

- (i) *to share a common life in mission and service, to pray for and with one another, and to share resources;*

to share resources

The term 'resources' is understood to cover expertise, publications, and spiritual and liturgical resources, as well as material and financial resources. Gifts may be made by a whole church or by a diocese, parish or agency within it.

No church has a right to claim any particular gift or assistance from another church on the basis of this commitment.

The possibility of making financial donations depends in any case on the terms of any trust under which financial assets are held and on the purposes of any particular charity.

- (ii) *to welcome one another's members to receive sacramental and other pastoral ministrations;*

sacramental ministrations

Baptized members of one signatory church who have been admitted to communicant status in that church and remain in good standing should be admitted to communion in all of the other signatory churches.

- (iii) *to regard baptized members of all our churches as members of our own;*

In the case of churches which have parish membership lists, baptized members of any signatory church are to be regarded as potential members of a parish. If they request membership of a parish in which they are resident they should be admitted to membership of that parish without any special requirements. In particular, they should not be required to renounce their confession. Baptism with water in the name of the Holy Trinity in any of the signatory churches is recognized.

Anyone who is admitted to membership of a particular parish thereby receives all the rights and becomes subject to all of the obligations which pertain to membership of a parish in the church concerned.

The Porvoo Declaration does not require signatory churches to make it possible for people to be simultaneously registered as a member of more than one congregation (whether of the same or a different denomination or confession) in the same country.

- (iv) *to welcome diaspora congregations into the life of the indigenous churches, to their mutual enrichment;*

The incorporation of diaspora congregations into the structure of the indigenous church so that they become parishes of that church is not required (although that possibility is not excluded). Each church should identify ways of allowing the clergy and people of diaspora congregations to become involved in its life which are appropriate to its particular context. The clergy of such congregations should thereby be placed in a relationship (though not necessarily a legal relationship) with the local bishop.

- (v) *to welcome persons episcopally ordained in any of our churches to the office of bishop, priest or deacon to serve, by invitation and in accordance with any regulations which may from time to time be in force, in that ministry in the receiving church without re-ordination;*

persons episcopally ordained

The commitment only covers those who have been ordained by a bishop of one of the signatory churches. Churches are not obliged to accept for service those who were ordained by a cathedral dean or those who were ordained in a church which is not a signatory but were subsequently accepted for ministry in a signatory church without re-ordination.

to serve... in that ministry in the receiving church

Clergy of one church who are authorized for ministry in another church are allowed to perform in the receiving church only such duties as belong to their order in the receiving church.

by invitation

No *right* to appointment or authorization in general, or to appointment to a particular post, or to authorization to minister in a particular parish or on a particular occasion, is conferred by this agreement on any particular individual.

in accordance with any regulations which may from time to time be in force

Clergy will be subject to the regulations of the receiving church.

In particular, they will have to make the declaration(s) and take any oath(s) which are required of clergy of the receiving church.

Possession of the knowledge, skills and linguistic competence necessary for exercising a particular ministry or being appointed to a particular post will be required.

In the case of appointment to posts in a signatory church, educational qualifications of a certain level may be required. It is for the receiving church to evaluate the qualifications of particular candidates.

It is acknowledged that restrictions are in operation in certain churches regarding the ministry of women bishops (and those ordained by them) or women priests in particular places.

The requirements for employment in a signatory church should not be such as to exclude the entire clergy of another signatory church from any possibility of such appointment.

Clergy serving in a signatory church are subject to the discipline of that church. In cases where a penalty is imposed by the authorities of one signatory church on a bishop, priest or deacon ordained in another signatory church, this should be reported to the sending church. It would be for the sending church to decide whether this should have any consequences for the ministry of the person concerned in that church.

- (vi) *to invite one another's bishops normally to participate in the laying on of hands at the ordination of bishops as a sign of the unity and continuity of the Church;*

normally

This means 'as a norm', but not necessarily on each individual occasion.

3. Commitments (vii)-(x)

Commitments (vii)-(x) are collective commitments, which it is the responsibility of the Contact Group to pursue, and which do not raise legal problems.

Bispemötet vil uttale:

Vår kirkes bekjennelse krever at nattverden forvaltes rett. Etter Jesu innstiftelse skal der brukes bröd og vin som deles ut til alle. Nærmere forskrifter er ikke gitt, og de henhörer da under det som blir fastsatt av kirken selv ved dens ordninger. Kgl. res. av 7. november 1930 bygger på denne forutsetning, og Bispemötet understreker at nattverd som forrettes med alkoholsvak eller alkoholfri vin er gyldig nattverd.

Med sikte på en mer enhetlig ordning for hele kirken anmoder Bispemötet departementet om at det blir autorisert en svakvin som nattverdvin. Etter de gjeldende regler er det adgang til å blande vinen med vann i forholdet 1 : 1. Spørsmålet om blanding med to deler vann kan eventuelt tas opp når vintypen er fastsatt.

Det bör samtidig være adgang til å bruke denne nattverdvin etter at alkoholinnholdet er avdampet, slik at dette i den ferdige vare ikke overstiger 1 - en - prosent. Derved oppfylles de krav som var grunnlaget for kgl. res. av 7. november 1930. En får på denne måte en nattverdvin fremstillet av ren druevin som har gjennomgått den for vin vanlige gjærings- og lagringsprosess.

Den midlertidige godkjenning av de to typer alkoholfri nattverdvin som nå er autorisert, må da bli inndratt.

Enkelte har gitt uttrykk for at de av samvittighetsgrunner ikke kan forrette nattverd med den alkoholfri nattverdvin som i dag er i bruk med midlertidig godkjenning. Biskopene vil om nødvendig komme tilbake til dette spørsmålet når den fremtidige type av alkoholsvak eller alkoholfri nattverdvin er fastsatt.

Sak nr. 27. Godkjenning av prester fra andre kirkesamfunn.
(Re-ordinasjon?)

Den norske kirke har i nyere tid tatt imot meget få prester fra andre kirker. I hvert enkelt tilfelle har det vært nyttet tildels forskjellig fremgangsmåte, selv om det dreier seg om lutherske prester. For tre's vedkommende ble deres ordinasjon ikke anfektet, men de to av dem måtte under-

kaste seg den skriftlige prøve som loven av 21. juni 1886 gir tillatelse til, før de kunne godtas. Den tredje tok norsk teologisk embetseksamen. Alle tre måtte dessuten bli norske statsborgere. To andre, som både var norske og hadde teologisk embetseksamen, ble re-ordinert da det var tvil om deres ordinasjon som forstandere i Den lutherske Frikirke kunne betraktes som en fullgyldig ordinasjon.

Det er mulig at vi med de økede ökumeniske forbindelser vil få flere tilfelle i årene som kommer. En ensartet fremgangsmåte vil derfor være på sin plass.

Sin ytterste opprinnelse kan ordinasjonen sies å ha i Faderens utvelgelse, velsignelse og sendelse av Sønnen. Bevegelsen går videre idet Kristus kaller, velsigner og sender sine apostler. De første menigheter kalte, sendte og velsignet med håndspåleggelse og bønn dem som skulle utøve kirkens sentrale embete. N. T. gir oss altså et bilde av ordinasjonen der *vocatio*, *benedictio* og *missio* er faste ledd. Og den sikter på det embete, den tjeneste, som er innstiftet av Gud for å forvalte Ordet og sakramentene og øve sjelesorg.

Ettersom reformasjonen tvang frem en evangelisk ordinasjon, kom denne til å omfatte leddene: Bønn, skriftlesning, en kort beskrivelse av embetets åndelige plikter, overdragelse av embetet med avleggelse av løfte, og tilslutt igjen bønn med håndspåleggelse. Dertil kom en sterk forpliktelse på den apostolisk-lutherske oppfatning av evangeliet.

Til denne ordinasjon til den kristne kirkes hyrde-embete må det så føyes et tillegg om den mer konkrete og lokale innføring, som altså ikke er en del av ordinasjonen, men som må komme i en eller annen form, fordi vedkommende skal inn i en konkret lokal sammenheng innenfor den hellige alminnelige kirke.

Selv om en i ordinasjonsritualene i mange ikke-lutherske kirker kan påvise elementene: kallelse, velsignelse og utsendelse til hyrde-embetet med skriftlesning og bønn med håndspåleggelse, er konfesjonsspørsmålet så avgjørende at en bør gå ut fra at re-ordinasjon må til, dersom en prest fra en ikke-luthersk kirke ønsker å gjøre tjeneste i Den norske kirke.

Derimot synes det i de lutherske kirker å være så stor samstemthet ikke bare i bekjennelsen, men også i ordinasjonsritualet og oppfatningen av det, at man kan gjøre det til

en generell hovedregel å anerkjenne ordinasjonen i de lutherske kirker. Den eneste vanske synes å oppstå i forholdet til Den evangelisk-lutherske Frikirke her hjemme. Det blir derfor nødvendig å gå litt nærmere inn på det.

Konfesjonelt har Frikirken samme basis som Den norske kirke. Ordinator er en forstander i ledende stilling. Andre forstandere eller styrende eldste kan ta del i håndspåleggelsen.

En analyse av Frikirkens ordinasjonsritual viser at her er en sterk forpliktelse på Skrift og bekjennelse, videre på å "forkynne Guds ord purt og rent og forvalte de høyverdige nådemidler i overensstemmelse med Herrens innstiftelse". Elementene *vocatio*, *benedictio* og *missio* er kommet til uttrykk i Frikirkens ordinasjonsritual. Overdragelsen av forstanderens embete kan sies å være innbefattet i skriftlesningen, håndspåleggelsen og bönnen. Og hele ordinasjonshandlingen settes inn i et menighetsmessig og kirkelig sikte.

Det som har forvirret noe ved Frikirkens ritual, er at det ikke er skilt så klart som ønskelig kunne være mellom selve ordinasjonshandlingen til den kristne kirkes hyrdeembete og den lokalt betonte innføring i en bestemt menighet i Frikirken. Men disse tilføyelser av spesiell interesse nettopp for denne kirke kan ikke sies å rokke ved selve ordinasjonshandlingens evangeliske og kirkelige gyldighet. Vi henviser her til biskop Smemos PM av 1961 som vedlegges.

Som følge av disse overveielser vil Bispemötet foreslå følgende fremgangsmåte:

1. Dersom en forstander for Den evangelisk-lutherske Frikirke i Norge ønsker å bli prest i Den norske kirke, er ikke re-ordinasjon nødvendig. Dog kan sådan foretas om vedkommende selv ønsker det. Selve saken skal i hvert tilfelle behandles av Bispemötet. Dersom vedkommende har teologisk embetseksamen, men ikke praktikum, må det i tillegg kreves et kortere kurs som innføring i kirkerett og Den norske kirkes forfatning og praktiske ordninger. Da han gjennom sin forstandertjeneste er fortrolig med hyrde-embetets funksjoner, vil ikke et fullstendig praktikum-studium være nødvendig. Videre skal den biskop som får ham i sitt bispedømme, fremstille ham i menighetens forsamling for at han der kan avlegge løfte om troskap mot Den norske

kirkes ordninger. Ved denne handling nyttes det forslag til rituale som er utarbeidet av Oslo biskop, og som vedlegges.

2. Dersom vedkommende ikke har teologisk embets-eksamen, kan han likevel godkjennes dersom han har eksamen som tilsvarer norsk artiumsnivå, har teologiske eksamener som kan jevnføres med embetseksamen, og tar de prøver som er nevnt i lov av 21. juni 1886. Forövrig går det frem som nevnt under punkt 1.
3. Dersom en som er ordinert som forstander i Frikirken, blir medlem av Den norske kirke og får arbeide i en organisasjon eller institusjon innenfor Den norske kirke, men uten at det blir aktuelt å söke embete - og han dertil enten har teologisk embetseksamen eller utenlandske akademiske og teologiske eksamener som når opp mot det nivå embetseksamen representerer - gis det ved kgl. resolusjon i hvert enkelt tilfelle höve for vedkommende til å kunne forrette ved gudstjeneste og andre kirkelige handlinger i Den norske kirke. I disse tilfelle gjöres ikke den såkalte Gotaaslov gjeldende. Men et kortere kurs i praktisk teologi som f. eks. for misjonsprester vil måtte kreves. Videre kan i disse tilfelle den innføring som biskopen foretar, skje i domkirkens sakristi i nærvær av domprosten eller en annen prest som biskopen utpeker, samt medlemmer av bispedömmerrådet. Forövrig går det frem som nevnt under punkt 1.
4. Dersom en prest fra en annen luthersk kirke söker fast tjeneste i Den norske kirke, er ikke re-ordinasjon nödvendig. Men det må kreves at vedkommende har eksamener som tilsvarer det som er nevnt under punkt 2, og at han underkaster seg den prøve som er nevnt i lov av 21. juni 1886. For å gjöre vedkommende fortrolig med vår kirkes ordninger må dertil kreves et kortere kurs i praktisk teologi, herunder först og fremst norsk kirkerett, samt norsk statsborgerskap og tilstrekkelig kjennskap til norsk språk.

Det sier seg selv at når det gjelder kortere vikariater av dertil skikkede prester fra andre lutherske kirker, behöver man ikke å nytte denne fremgangsmåte. Vedkommende settes da av de nærmeste overordnede inn i det mest nödvendige av kirkerett, liturgi m.m. og nyter forövrig godt av den samme konduite som norske prester nyter godt av i utenlandske lutherske kirker.